

ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΗ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΘΕΣΗ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ-ΑΣΠΡΟΚΡΕΜΝΟΣ, 2009

Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Τμήμα Αρχαιοτήτων, ανακοινώνει τη λήξη της τέταρτης περιόδου αρχαιολογικής έρευνας στη θέση Αγία Βαρβάρα-*Ασπρόκρεμνος* κάτω από τη διεύθυνση της Δρος. Carole McCartney και με τη στήριξη του Πανεπιστημίου Κύπρου. Οι φετινές έρευνες διεξήχθησαν μέσα στα πλαίσια του προγράμματος EENC (Elaborating Early Neolithic Cyprus), μιας διεθνούς συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Πανεπιστημίου Cornell και του Πανεπιστημίου Trent. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην ανασκαφή και την επισκόπηση θέσεων που χρονολογούνται στην πρώιμη προϊστορική περίοδο των αρχών της Ολόκενου περιόδου, κατά την οποία σημειώθηκε στη Μέση Ανατολή η μετάβαση από την οικονομία των κυνηγών στην οικονομία των γεωργών. Οι φετινές έρευνες αποκάλυψαν την πρωιμότερη μέχρι στιγμής κτιστή κατασκευή η οποία χρονολογείται στη Νεολιθική περίοδο της Κύπρου.

Η θέση Αγία Βαρβάρα-*Ασπρόκρεμνος* είναι η πρώτη χρονολογημένη θέση που παρουσιάζει στοιχεία για την κατοίκηση της Κύπρου κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης της Νεολιθικής περιόδου ή της Προ-κεραμικής Νεολιθικής Α όπως είναι αλλού γνωστή. Η πολύ πρώιμη αυτή φάση στον *Ασπρόκρεμνο*, χρονολογείται με ραδιοχρονολόγηση μεταξύ του 8,800 – 8,600 π.Χ. cal., δηλαδή 400-600 περίπου χρόνια πριν από οποιαδήποτε άλλη γνωστή Νεολιθική θέση στην Κύπρο.

Οι φετινές ανασκαφές έφεραν στο φως δραστηριότητες που σχετίζονται με την κατασκευή λίθινων εργαλείων, περιλαμβανομένων και περίτεχνων αιχμών από βέλη και μεγάλη ποικιλία λειασμένων λίθινων εργαλείων που χρησιμοποιούνταν για την επεξεργασία ώχρας και πιθανότατα και φυτών. Εξαιρετικής σημασίας ήταν η ανακάλυψη ενός αξιόλογου καμπυλόσχημου ημιυπόγειου κτίσματος που βρίσκεται στο νότιο άκρο της θέσης. Το κτίσμα αυτό, που λαξεύτηκε μέσα στην επανατοποθετημένη χαβάρα, η οποία αποτελεί το υπόστρωμα των Νεολιθικών στρωμάτων, έχει κατεύθυνση βορρά-νότο, είναι κτισμένο κατά μήκος της πλαγιάς που απλώνεται με κατεύθυνση ανατολή-δύση και εκτείνεται για πάνω από 5 μέτρα σε μήκος. Οι ευθύγραμμοι τοίχοι της κατασκευής φθάνουν μέχρι το δάπεδο, που είναι κατασκευασμένο από πατημένο χώμα. Βρέθηκαν αρκετά αντικείμενα που συνδέονται με το

δάπεδο αυτό μεταξύ των οποίων ένα μεγάλο ημισφαιρικό λίθινο τριβείο και δύο λίθινα αγγεία ένα εκ των οποίων είχε διαμελιστεί επί τόπου κατά την αρχαιότητα, όταν το κτίσμα καταστράφηκε από πυρκαγιά και όλο του το περιεχόμενο είχε καλυφθεί. Πέρα από τα μοναδικά αυτά λίθινα αντικείμενα, ο αριθμός των λίθινων εργαλείων όπως τριβεία και τριπτήρες υποδηλώνει τον οικιακό χαρακτήρα του εξοπλισμού, ο οποίος παρέμεινε μέσα στο κτίσμα μετά την εγκατάλειψή του. Το σύνολο αυτό συμπληρώνεται με ένα περίτεχνα σκαλισμένο ανθρώπινο ειδώλιο, που είχε τοποθετηθεί μέσα στο καμένο πορτοκαλί χώμα που ενταφίασε το χώρο. Το ειδώλιο αυτό, που αποτελεί την πρωιμότερη ανθρώπινη αναπαράσταση που βρέθηκε μέχρι στιγμής στην Κύπρο, σηματοδοτεί το τέλος μιας περίπλοκης φάσης εγκατάλειψης του ιδιαίτερα σημαντικού αυτού κτίσματος, αν και η υπόλοιπη θέση διατηρεί ακόμη δύο τουλάχιστον φάσεις κατοίκησης.

Ο χαρακτήρας του κτίσματος αλλά και τα μοναδικά ευρήματα που σχετίζονται με αυτό, αποτελούν σημαντικά παράλληλα με άλλες θέσεις της Πρώιμης Νεολιθικής στη Μέση Ανατολή, και ρίχνουν φως στους σημαντικούς δεσμούς μεταξύ Κύπρου και Μέσης Ανατολής κατά την 9^η χιλιετηρίδα π.Χ. Τέλος, αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την εξέλιξη της Νεολιθικής περιόδου τόσο στην Κύπρο όσο και στη Μέση Ανατολή.

Λίθινο ειδώλιο από τις ανασκαφές στη θέση Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος